

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסדר בין:

Ten חברה לדלק בע"מ - פז חברה נפט בע"מ

א. פתח דבר

לפניי בקשה למתן פטור מאישור הסדר כובל להסכם בין Ten חברה לדלק בע"מ (להלן: "טן") לבין פז חברה נפט בע"מ (להלן: "פז"), במסגרתו מבקשת טן להציב משאבת תדלוק הכוללת מערכת תדלוק אוטומטית בשתי תחנות תדלוק הנמצאות בבעלות פז. זאת, על מנת לספק שירותי תדלוק ללקוחותיה המתדלקים באמצעות התקן תדלוק (להלן: "דלקן").

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשווקים הרלוונטיים, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי ההסדר והכבילות שבו אינן מגבילות את התחרות בחלק ניכר של השוק המושפע מן ההסדר. כמו כן, עיקרו של ההסדר איננו בהפחתת התחרות או במניעתה, ואין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מן הנימוקים שיפורטו להלן מצאתי כי ההסדר ראוי לפטור לפי סעיף 14 לחוק.

ב. הצדדים להסדר

טן היא חברה פרטית הנשלטת על ידי מר אליעזר פישמן (75.79%), נכסי משפחת פישמן בע"מ¹ (15.37%), אקסלנס קופות גמל (5.01%) וגברת רונית אבן (2.83%). עיקר עיסוקה של דלק במכירת דלקים ושמונים באמצעות 56 מתחמי התדלוק שברשותה הפרוסים ברחבי הארץ.²

פז היא חברה ציבורית בבעלות הציבור (49.38%), קבוצת בינו³ (22.94%) וגופים מוסדיים. החברה עוסקת בזיקוק, ייצור, אחסון, יבוא ושיווק תזקיית דלק באמצעות 270 מתחמי התדלוק שברשותה.⁴ בנוסף, עוסקת החברה באמצעות חברות בנות בשיווק גפ"מ, ייצור ושיווק שמנים וכימיקלים, מוצרי איטום לענפי הבנייה והתשתיות, דלק סילוני למטוסים ועוד.

ג. ההסדר

¹ החברה בבעלות מלאה של מר אליעזר פישמן.

² מתוך אתר משרד התשתיות, האנרגיה והמים -

<http://energy.gov.il/Subjects/Fuel/Pages/GxmsMniFuelStations.aspx>

³ בבעלות צדיק בינו 52.5%, גיל בינו, הדר שמואלי בינו, ודפנה אור בינו המחזיקים 15.83% מהחברה כל אחד.

⁴ ראה הייש 2.

ג.1. רקע כללי

בתחום התקני התדלוק מתקשרים הלקוחות, בדרך כלל חברות מסחריות, עם חברות הדלק בהסכם לפיו צי הרכב של הלקוח יוכל לתדלק בכל תחנות התדלוק הנמצאות בבעלות אותה חברת דלק. החיוב עצמו נעשה במרוכז באמצעות טבעות הנמצאות בכלי הרכב המתקשרות עם מערכת המחשוב שבתחנה. הטבעת המותקנת בכלי הרכב עצמו משויכת לחברת הדלק עמה חתם הלקוח, ועל כן אותו כלי רכב יכול לתדלק בהתקני תדלוק הנמצאים בבעלות אותו ספק בלבד, בתחנות התדלוק שבבעלותו. היות ומדובר בלקוחות בעלי צי רכב, המעוניינים לאפשר גישה מרבית לתחנות דלק והתקני תדלוק בכל אזור בארץ בו הם נמצאים, קיימת חשיבות יתרה לפריסה הארצית של תחנות הדלק.

קיומה של פריסה גיאוגרפית נוחה הוא גורם מהותי ביכולת התחרות של חברות דלק המפעילות מערכות התקני תדלוק על לב לקוחותיהן. ככלל, רשת תחנות תדלוק בפריסה רחבה מחזקת את כושר התחרות של חברת הדלק המפעילה אותה, ביחס לחברת דלק אחרת שפריסתה מצומצמת יותר, ואשר עשויה להיתקל בקושי לספק מענה משמעותי למתחרותיה.

לאחרונה, הותקנו תקנות משק הדלק (קידום התחרות) (כללים לעניין התקני תדלוק אוטומטיים כלליים), התשע"ב-2011 (להלן: **"תקנות משק הדלק"**), במסגרתן נקבעה חובת מכירה של דלק באמצעות התקן תדלוק אוטומטי כללי, המאפשר לרכוש דלק מכל חברת דלק שממנה ניתן לרכשו באמצעות התקן כאמור, בין אם ההתקן שייך לאותה חברת דלק או הותקן על ידה ובין אם לאו.⁵ כך, יוכל הלקוח להתקין טבעת אחת בלבד בכל אחד מהרכבים ועדיין לתדלק במגוון תחנות דלק השייכות לספקים שונים בכפוף להסכמים שייחתמו מול כל אחד מספקים אלו. תקנות אלו נכנסו לתוקף בתאריך 15 באוקטובר 2015 ונקבע כי ייושמו בהדרגה עד סוף שנת 2017. על אף האמור, במסגרת עתירה שהגישו לבג"ץ איגוד חברות הנפט בישראל ו-5 חברות הדלק הגדולות, בה תקפו את יישום תקנות משק הדלק⁶, ניתן צו ביניים המעכב את המועד הקבוע בתקנות להתקנת פיות תדלוק המאפשרות שימוש בהתקן אוניברסלי. מאחר שמדובר בהליך תלוי ועומד, לא ניתן להעריך בשלב זה מתי ובאיזה אופן תיכנסנה תקנות משק הדלק לשלב יישומן.

ג.2. תיאור ההסדר

עניינה של בקשת הפטור שבפניי הוא אישור הסכם אליו הגיעו הצדדים, במסגרתו מבקשת טן להציב משאבת תדלוק הכוללת מערכת תדלוק אוטומטית בשתי תחנות תדלוק הנמצאות בבעלות פז, על מנת לספק שירותי תדלוק ללקוחותיה המתדלקים באמצעות דלקן. כך, יוכלו לקוחות טן לתדלק בשתי תחנות תדלוק של פז: תחנת הדלק "ארגמן" ביציאה מן היישוב ארגמן בכביש הבקעה; ותחנת הדלק "אשכול" ביציאה מהיישוב מגן שבחבל הבשור (להלן: **"תחנות ההסדר"**).

⁵ ראו הגדרת "התקן תדלוק אוטומטי" בסעיף 7(א) לחוק משק הדלק (קידום התחרות), התשנ"ד-1994.

⁶ בג"ץ 1951/16 איגוד חברות הנפט בישראל נ' שר התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים. בהתאם להחלטה מיום 17.11.16, הצדדים לעתירה יגישו תוך 30 ימים הודעה מעדכנת באשר לתוצאות המגעים המתקיימים ביניהם.

לטענת הצדדים מטרת ההסדר היא פרו-תחרותית. יישום ההסדר יביא לשיפור השירות שמעניקה טן לקהל לקוחותיה, ולפריסתה באזורים גיאוגרפיים נוספים, מאחר שלטן אין תחנות תדלוק סמוכות לתחנות ההסדר. בדרך זו תוכל טן להגביר את היכולת התחרותית שלה בתחום התקני התדלוק ולהתחרות על לקוחות חדשים.

ככל שתיכנסנה לתוקפן תקנות משק הדלק שעניינן קידום התחרות בין חברות הדלק, ההשפעה הפרו-תחרותית של ההסדר תלך ותפחת, שכן החשיבות בפריסה הגיאוגרפית של חברה בודדת תפחת גם היא. עם יישום תקנות משק הדלק, כל לקוח יוכל להתקשר עם מספר חברות דלק כרצונו ובכך ליהנות מהפריסה הגיאוגרפית "המצרפית" של כולן יחד.

ד. השפעת ההסדר על התחרות

עסקינן בהסדר בין שתי חברות המתחרות בענף מכירת דלקים בכלל ומכירת דלקים באמצעות התקני תדלוק בפרט. כאמור, ההסדר מתייחס לשתי תחנות תדלוק, בהן ייעשה התדלוק באמצעות התקני תדלוק בלבד, ולכן אינו רלוונטי לצריכת דלק על ידי לקוחות מזדמנים.

ככלל, שיתוף פעולה בין מתחרים בתחומי התחרות נתפס בעיני הדין כהסדר כובל, הן בשל החששות ששיתוף הפעולה עצמו יפחית את התחרות והן בשל החשש ששיתוף הפעולה יזלוג לתחומים נוספים בהם הצדדים מתחרים.⁷

אולם, שוכנעתי כי חששות אלו מוקהים לאור מספר נסיבות. ראשית, הניתוח התחרותי האזורי שבוצע מצביע על כך, שאין לטן תחנות באזורים בהם היא מבקשת להתקין משאבות תדלוק בתחנות של פז לכן, כיום היא אינה מתחרה בפז באזורים הגיאוגרפיים הרלוונטיים ואין חשש מהיווצרות שולחן משותף בין מתחרים באותו אזור גיאוגרפי. שנית, ההסדר כולל מספר קטן של תחנות תדלוק ביחס לכלל תחנות התדלוק בארץ של כל אחד מהצדדים להסדר. שלישית, כל מערכת ההתחשבות הרלוונטית להסדר עוסקת בכמות נמוכה של דלקים ביחס לסך המכירות של טן וכמות זניחה ביחס לסך המכירות של פז, ואינה יכולה להוות אינדיקציה לכלל הפעילות של החברות. על כן, לא נוצרת העברת מידע בין החברות שעשויה ללמד אותן על הפעילות זאת של זאת באזורים גאוגרפיים בהם הן מתחרות. בנוסף, היקפו הזניח של ההסדר אינו יוצר בין הצדדים להסדר אינטרס כלכלי משותף באופן משמעותי, ובכך מוקהה החשש מפגיעה בתמריץ הכללי של החברות להתחרות בינן לבין עצמן על ציי רכב, תחנות דלק או לקוחות מזדמנים באזורים מסוימים.

נוסף על האמור, מאפייניו של ההסכם וההוראות הקבועות בו אינם פותחים פתח להרחבת שיתוף הפעולה בין הצדדים לתחומים נוספים או להעברת מידע הנוגע לתחומי פעילות אחרים שלהם. בפרט, צורת ההתחשבות שנקבעה בין הצדדים להסדר אינה חושפת פרטים מסחריים למעט הפרטים הנוגעים ישירות להסכם הנוכחי (כמות הדלקים שנצרכו ע"י לקוחות טן, אשר מספקת פז לפי נוסחת מחיר קבועה מראש), ולכן לא נוצר בין הצדדים להסדר שיתוף במידע או אינטרס

⁷ ר' לדוגמא: הי"ע 459/96 דאטה קאר בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים, הגבלים עסקיים 3001542; הי"ע 7008/02 המודיע חברה בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים, תק-מח 2005(1) 5232, פסקה 52 (2005); הי"ע 1/97 איסכור שירותי פלדות בע"מ נ' הממונה על ההגבלים העסקיים, תק-על 97(4) 1, פסי 8 (1997).

משותף מעבר להסדר עצמו. מובן, כי העברות מידע החורגות מגבולות ההסכם שהובא לעיוני עשויות להוות הסדר כובל כשלעצמו הדורש את אישורי בטרם ביצועו.⁸

כמו כן, להסדר תועלות תחרותיות. בתחום התקני התדלוק מתחרה טן בחברות הדלק הגדולות: פז, דלק, סונול ודור אלון. לטן פריסה מצומצמת יחסית לשאר החברות הפועלות בארץ, ולכן הסדר זה מאפשר לטן להתחרות בצורה אפקטיבית יותר הן בפז והן בשאר חברות הדלקים במשק.

כאמור, לטן אין תחנות באזורים בהם היא מבקשת להתקין משאבות תדלוק בתחנות של פז, על כן ההסדר מגדיל, הלכה למעשה, את מספר המתחרים באזורים אלו. בשל סיבות אלו להסדר המבוקש היבטים פרו תחרותיים כאשר החששות התחרותיים נמוכים יחסית.

שיקול נוסף התומך במתן פטור להסדר שבפניי קשור בכניסתן ההדרגתית של תקנות משק הדלק לתוקפן. בשלב זה אין צפי מדויק למועד בו תיכנסנה התקנות לתוקפן, על כן, בתקופת ביניים זו ההסדר עשוי לתרום לשיפור כושר התחרות של כל אחד מהצדדים לו. לפיכך, שוכנעתי כי ההסדר שלפניי אינו מקים חשש לפגיעה של ממש בתחרות בשוק, והוא ראוי לפטור, שכן ההסדר עשוי לתרום לשיפור כושר התחרות של כל אחד מהצדדים לו במקטע ציי הרכב.

ה. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ולהעניק את הפטור המבוקש לתקופה של 36 חודשים. בהתאם לסעיף 15(א) לחוק נתונה החלטתי זו לערר בתוך 45 יום בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים וכל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל.

אורי שוורץ

מ"מ הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"א כסלו תשע"ז

11 דצמבר, 2016

⁸ ר" עמדת הממונה על הגבלים עסקיים בעניין הסדרי סחר בין ספקים ורשתות קמעונאיות, 2005 הגבלים עסקיים 5000007, עמוד 37. לחילופי מידע כהסדר כובל ר' קביעה לפי ס' 43(א) לחוק ההגבלים העסקיים בעניין הסדרי כובלים בין בנק הפועלים, בנק לאומי, בנק דיסקונט, בנק המזרחי והבנק הבינלאומי, שעניינם העברת מידע הנוגע לעמלות, 2009, הגבלים עסקיים, 5001411 (הקביעה בוטלה ביום 15.6.14 בפסק דין בהליך הי"ע 43129-03-10 בנק הפועלים בע"מ ואח' נ' הממונה על הגבלים עסקיים, 2014, הגבלים עסקיים, 500644); גילוי דעת מאת הממונה על הגבלים עסקיים בעניין פטור לחילופי מידע הכרחיים לפתרון בעיות שנת ה- 2000 בתחום מערכות המחשוב; 1999 הגבלים עסקיים 3002201; פטור בתנאים מאישור בית הדין להסדר בין סלקום ישראל בע"מ, פרטנר תקשורת בע"מ, פלאפון תקשורת בע"מ ו- LECG LTD.; 2007 הגבלים עסקיים 500060.